

Alexandra Florina MĂNESCU

Numărul 1 din 8 februarie 1968 al revistei
România Literară*

Alexandra Florina MĂNESCU

ABSTRACT: Although the specialized literature records as the starting date for the second series of the literary magazine *România literară* the date of October 10, 1968, all the archival documents discovered, consulted and capitalized show that it had two starting dates and two first issues. One on February 8, 1968 and another on October 10, 1968.

In the present study we present for the first time the content of issue 1 of February 8, 1968, a number found in the Library of the Romanian Academy. Nevertheless, we will compare, also for the first time, the two issues and we will reach some important conclusions both for the history of the most important literary publication (from communism and post-communism period) and for literary history in general.

All deductions, analyzes and many other data can be read in the monograph *History of "România literară"/History of "Literary Romania"*, a volume that will be published soon at Cartea Românească Publishing House (being the winning volume, in September 2021, in the manuscript volume competition for young writers, organized by the Romanian Writers' Union).

KEY-WORDS: *the most important literary magazine from Romania, the first issue of this literary magazine*

Deși literatura de specialitate înregistrează ca dată de început a seriei a II-a a revistei *România literară* data de 10 octombrie 1968, toate documentele de arhivă descoperite, consultate și valorificate demonstrează că *România literară* a avut două date de început și două prim numere. Unul în 8 februarie 1968 și altul în 10 octombrie 1968. Andreea Teliban fost primul cercetător care a remarcat existența numărului 1 al *României literare* din 8 februarie.

În studiul de față comparăm programul celor două prim numere, prezentăm în premieră conținutul numărului 1 din 8 februarie 1968, număr regăsit în Biblioteca Academiei Române și ajungem la câteva concluzii importante atât pentru istoria celei mai valoroase publicații literare din

---

* Lucrarea face parte din monografia revistei *România literară*, proiect de cercetare finanțat de Uniunea Scriitorilor din România (nov.2019-nov.2020); volumul urmează să fie publicat cu titlul *Istoria României literare* și cu precizarea *Autorul acestei cărți a beneficiat de bursa de creație literară pentru tinerii scriitori oferită de Uniunea Scriitorilor din România.*

România (atât din comunism, cât și din postcomunism), cât și pentru istoria literară în general.

Frontispiciul numărului 1 din 8 februarie 1968 prezintă următoarele elemente: denumirea revistei - *ROMÂNIA* (cu majuscule, primul rând) *literară* (cu minuscule, al doilea rând); data: *Anul I, nr. 1, joi, 8 februarie 1968* (în partea stângă a paginii, sub titlu); tipul publicației: *Săptămînal de literatură și artă* (în centru); numărul de pagini și prețul – *24 pagini, 2 lei* (în dreapta). Deasupra denumirii, în colțul din dreapta sus, cu caractere de format foarte mic – *Proletari din toate țările, uniți-vă!*. Data exemplarului este corectată cu pixul (este tăiată luna *februarie* și este scris *oct.*, deoarece cititorul-corector - nu știm cine, nu știm când - a crezut că este o greșeală de tipar). Culoarea care predomină este albastru-indigo.

Pe prima pagină, găsim trei chenare. Cel mai amplu, din stânga paginii, cuprinde, evident, articolul-program al noii reviste. În partea dreaptă, observăm reproducerea picturii *Trandafiri albi*, de Ștefan Luchian, iar sub această reproducere Șerban Cioculescu semnează articolul „Vechea dilemă a singularizării” (rubrica BREVIAR).

Articolul-program se numește „O nouă *ROMÂNIE LITERARĂ*”. Începe pe prima pagină și se continuă în pagina a doua. Este semnat „R.L.”, înțelegând că fusese asumat de întreaga redacție din acel moment.

Redăm integral (în premieră) conținutul acestui program. Optăm pentru o variantă didacticistă, pentru a observa mult mai ușor asemănările și, mai ales, deosebirile dintre cele două articole-program din cele două numere care își revendică reciproc întâietatea revistei *România literară*. Astfel, punem pe două coloane conținutul și marcăm adaosurile/modificările.

Facem precizarea că articolul-program din nr.1 din 10 octombrie 1968 are același titlu, aceeași poziție în structura revistei, iar semnătura este „*ROMÂNIA LITERARĂ*”.

O nouă <i>ROMÂNIE LITERARĂ</i> (8 februarie 1968)	O nouă <i>ROMÂNIE LITERARĂ</i> (10 octombrie 1968)
Reluăm acest titlu din mâini prestigioase, care au lăsat urme adânci în istoria literaturii și a culturii românești: <i>România literară</i> (din 1855), a lui Alecsandri, slujind prin penele unor C. Negruzzi, Alecu Russo, Kogălniceanu, Grigore Alexandrescu, Negri și alții, idealurile Unirii și propășirea culturii naționale. <i>România</i>	Reluăm acest titlu din mâini prestigioase, care au lăsat urme adânci în istoria literaturii și a culturii românești: <i>România literară</i> (din 1855), a lui Alecsandri, slujind prin penele unor C. Negruzzi, Alecu Russo, Kogălniceanu, Grigore Alexandrescu, Negri și alții, idealurile Unirii și propășirea culturii naționale. <i>România</i>

literară a lui Rebreanu (din 1932-1934), și cea din 1939 a lui Cezar Petrescu, consfințind, după aproape un veac, prin colaboratorii lor, o vîrstă glorioasă, de culme, a creației românești: Arghezi, Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, Philippide, Perpessicius, Gala Galaction, Ion Marin Sadoveanu, N.D. Cocea, E. Lovinescu, Șerban Cioculescu, Hortensia Papadat-Bengescu, G. M. Zamfirescu, Anton Holban, Victor Ion Popa, Eugen Jebeleanu, Mihail Sebastian, Radu Boureanu, Petru Comarnescu, Octav Șuluțiu și mulți alții.

Așadar, o moștenire care obligă, fie chiar numai prin acest frontispiciu comun, de hotărîtoare semnificație, care ne angajează pe firul major al tradițiilor culturii noastre. Firul major, acela care implică neîncetat perspectiva – îndrăzneată, militantă, intransigentă – a progresului, a ameliorării, acela care exclude inerția, epigonismul, complexe de inferioritate. E vorba, de fapt, - simțim prea bine cu toții – de același făgaș pe care umblă azi țara însăși, luîndu-și în stăpînire, cu depline puteri, zestrea și pilda înaintașilor, făurindu-și cu voință și chibzuială proprie noua ei istorie, căutînd mereu și punînd în lumină adevărul rodnic, organic, al tuturor, al așezărilor sale, acasă și în lume, și înfățișînd lumii, din ce în ce mai lămurit, obrazul ei liniștit și mîndru, de părtaș egal la destinele planetei, adresîndu-i, din ce în ce mai răspicat, nu numai cuvîntul

literară a lui Rebreanu (din 1932-1934), și cea din 1939 a lui Cezar Petrescu, consfințind, după aproape un veac, prin colaboratorii lor, o vîrstă glorioasă, de culme, a creației românești: Arghezi, Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, Philippide, Perpessicius, Gala Galaction, Ion Marin Sadoveanu, N.D. Cocea, E. Lovinescu, Șerban Cioculescu, Hortensia Papadat-Bengescu, G. M. Zamfirescu, Anton Holban, Victor Ion Popa, Eugen Jebeleanu, Mihail Sebastian, Radu Boureanu, Petru Comarnescu, Octav Șuluțiu și mulți alții.

Așadar, o moștenire care obligă, fie chiar numai prin acest frontispiciu comun, de hotărîtoare semnificație, care ne angajează pe firul major al tradițiilor culturii noastre. Firul major, acela care implică neîncetat perspectiva – îndrăzneată, militantă, intransigentă – a progresului, a ameliorării, acela care exclude inerția, epigonismul, complexe de inferioritate, acela care implică – după cum sublinia recent, în cuvîntarea sa de la Cluj, secretarul general al Partidului, Tov. Nicolae Ceaușescu – gîndirea liberă, creatoare, năzuința nezdruncinată spre libertate și dreptate socială. E vorba, de fapt, - simțim prea bine cu toții – de același făgaș pe care umblă azi țara însăși, luîndu-și în stăpînire, cu depline puteri, zestrea și pilda înaintașilor, făurindu-și cu voință și chibzuială proprie noua ei istorie, căutînd mereu și punînd în lumină adevărul rodnic,

ei de pace și bunăvoință, energic și cumpănit, dar și mesajul ei de frumusețe și înțelepciune, ofranda minților ei iscusite și a mâinilor ei destoinice.

Sarcinile de căpetenie ale *României literare* decurg, în chip vădit, chiar din acest fâgaș al țării, decurg din sentimentul esențialmente solidar al tuturor scriitorilor, slujitorilor artei și culturii, cu acest proces adânc, răscolitor, de renaștere națională, pe care ei nu se mulțumesc doar să-l oglindească și să-l laude, ci se simt datori să-l sprijine, cu tot devotamentul și însuflețirea, în însuși miezul eficienței sale creatoare, în însăși fierbintețea lui intimitate, românească și revoluționară. Revista noastră va fi, deci, în primul rînd, expresia acestei solidarități, răspunzînd și ea mobilizării generale a energiilor și a conștiințelor, pe care forța conducătoare a adresat-o țării, participând și ea, în chipul său de acțiune – literatura, arta, cultura – la marele proces de înnoire, de reorganizare, de autenticizare, care se desfășoară irezistibil. *România literară* va milita și ea, ca în toate domeniile societății noastre, pentru promovarea, restabilirea și consacarea valorilor autentice, pentru înflorirea și afirmarea deplină a mulțimii de talente, care vin neîncetat să sporească zestrea de frumos și prestigiul de cultură al patriei. Ea va lupta pentru înlăturarea definitivă a manifestărilor

organic, al tuturor, al așezărilor sale, acasă și în lume, și înfățișînd lumii, din ce în ce mai lămurit, obrazul ei liniștit și mîndru, de părtaș egal la destinele planetei, adresîndu-i, din ce în ce mai răspicat, nu numai cuvîntul ei de pace și bunăvoință, energic și cumpănit, dar și mesajul ei de frumusețe și înțelepciune, ofranda minților ei iscusite și a mâinilor ei destoinice.

Sarcinile de căpetenie ale *României literare* decurg, în chip vădit, chiar din acest fâgaș socialist al țării, decurg din sentimentul esențialmente solidar al tuturor scriitorilor, slujitorilor artei și culturii, cu acest proces adânc, răscolitor, de renaștere națională, pe care ei nu se mulțumesc doar să-l oglindească și să-l laude, ci se simt datori să-l sprijine, cu tot devotamentul și însuflețirea, în însuși miezul eficienței sale creatoare, în însăși fierbintețea lui intimitate, românească și revoluționară. Revista noastră va fi, deci, în primul rînd, expresia acestei solidarități unanime, răspunzînd și ea mobilizării generale a energiilor și a conștiințelor, pe care forța conducătoare, partidul, a adresat-o țării, participând și ea, în chipul său de acțiune – literatura, arta, cultura – la marele proces de înnoire, de perfecționare, de autenticizare, care se desfășoară irezistibil. *România literară* va milita și ea, ca în toate domeniile societății noastre, pentru promovarea, restabilirea și consacarea

de exclusivism și rigiditate, a fenomenelor de parazitism și inerție, de impostură, incompetență și carierism, pentru întronarea decisivă, în spiritul principiilor și directivelor de partid, pe baza dezbaterii deschise, principiale, democratice, a problemelor de creație, de teorie și critică, pe baza confruntării nestânjenite, creatoare, competente a opiniilor, criteriilor, punctelor de vedere. În desfășurarea revoluției noastre – înțelegem cu toții (și trebuie să înțelegem) din recente dezbateri și documente fundamentale, de partid și de stat, precum și din întreaga mișcare a societății – că am intrat într-o fază, în care vorbele lipsite de suport factual, istoric și moral, formele fără fond, fără temeiuri adânci și trainice, se dezumflă și pier, în care „sita socială”, în cernerea vorbelor și faptelor, a oamenilor, intențiilor și credințelor, a devenit mai deasă, mai aspră, mai dreaptă. Aceste criterii și tendințe ale politicii de partid și ale dinamicii sociale sînt, în mod clar, grele de semnificații și consecințe și în câmpul culturii, poate mai ales aici, în lumea creatorilor prin cuvînt, lîngă cuvînt, dincolo de cuvînt. În lumina acestui adevăr, răspunderile revistei noastre sînt, și ele, mai mari decît s-ar părea, și paginile ei trebuie să fie nu atît niște file de album, cu vorbe frumoase, o arhivă a caietelor însingurate, cît mai ales, în domeniul ei specific, o tribună a cetății, un purtător și creator de opinie, un factor dinamic și unul catalizator, în procesul

valorilor autentice, pentru înflorirea și afirmarea deplină a mulțimii de talente, care vin neîncetat să sporească zestrea de frumos și prestigiul de cultură al patriei. Ea va depune toate străduințele pentru promovarea creației de înalt nivel și de adînc ecou, în spiritul umanismului socialist, năzuind să adune în paginile ei toate condeiele valoroase din întreg cuprinsul țării, din toate generațiile, indiferent de graiul național în care se exprimă și de varietatea mijloacelor și stilurilor artistice. Pornind de la temeiul concepției marxist-leniniste despre lume, ea va lupta pentru înlăturarea definitivă a manifestărilor de exclusivism și rigiditate, a fenomenelor de parazitism și inerție, de impostură, incompetență și carierism, pentru întronarea decisivă, în spiritul principiilor și directivelor de partid, pe baza dezbaterii deschise, principiale, democratice, a problemelor de creație, de teorie și critică, pe baza confruntării nestânjenite, creatoare, competente a opiniilor, criteriilor, punctelor de vedere, singura cale de progres a artelor și culturii, a cunoașterii și gândirii socialiste. În desfășurarea revoluției noastre – înțelegem cu toții (și trebuie să înțelegem) din recente dezbateri și documente fundamentale, de partid și de stat, din cuvîntările conducătorilor noștri, precum și din întreaga mișcare a societății – că am intrat într-o vîrstă social-politică, în care vorbele lipsite de suport factual, istoric și moral, formele fără fond,

de fuziune intimă, sensibilă, la cel mai înalt și strălucit nivel, dintre gândul și destinul obștesc și graiul de freamăt și taină al artistului.

România literară trebuie să fie o publicație de larg acces în masele cititoare, răspunzând prompt și divers interesului viu, crescând, curiozității, frământărilor, nevoilor lor de frumos, de înțelegere, instruire și elevație intelectuală, și antrenându-le, din ce în ce mai cuprinzător și mai adânc, dar fără concesii de calitate și adulații demagogice, în problemele, încântările și caznele creatoare ale acestui univers de minuni al culturii.

În fine, încă una din preocupările de seamă ale revistei, în sensul restabilirii, lărgirii, intensificării relațiilor, schimburilor cu culturile altor popoare, în sensul pătrunderii din ce în ce mai ample și mai marcate a valorilor românești în circuitul firesc și în ierarhiile libere ale culturii universale, nu e nici ea decât un reflex direct al unei vechi aspirații tradiționale a poporului nostru, de a întinde punți de prietenie și colaborare peste toate hotarele, de a respinge neîncetat îngustimea și obtuzitatea izolării în „găoacea națională”, de a-și face auzit glasul în lume și de a asculta, cu demnitate, nestingherit și receptiv, toate glasurile lumii, aspirație pe care o exprimă, cu atâta fidelitate și strălucire, politica noastră externă de astăzi.

Desigur, sarcinile și răspunderile care revin revistei noastre

fără temeieri adânci și trainice, se dezumflă și pier, în care „sita socială”, în cernerea vorbelor și faptelor, a oamenilor, intențiilor și credințelor, a devenit mai deasă, mai aspră, mai dreaptă. Aceste criterii și tendințe ale politicii de partid și ale dinamicii sociale sînt, în mod clar, grele de semnificații și consecințe și în cîmpul culturii, poate mai ales aici, în lumea creatorilor prin cuvînt, lîngă cuvînt, dincolo de cuvînt. În lumina acestui adevăr, răspunderile revistei noastre sînt, și ele, mai mari decît s-ar părea, și paginile ei trebuie să fie nu atît niște file de album, cu vorbe frumoase, o arhivă a caietelor însingurate, cît mai ales, în domeniul ei specific, o oglindă fidelă a acestei noi vârste a țării, o tribună a cetății, un purtător și creator de opinie, un factor dinamic și unul catalizator, în procesul de fuziune intimă, sensibilă, la cel mai înalt și strălucit nivel, dintre gândul și destinul obștesc și graiul de freamăt și taină al artistului.

România literară nu se adresează, deci, doar unui cerc restrîns de specialiști; ea trebuie să fie o publicație de larg acces în masele cititoare, răspunzând prompt și divers interesului viu, crescând, curiozității, frământărilor, nevoilor lor de frumos, de înțelegere, instruire și elevație intelectuală, și năzuind să le atragă din ce în ce mai mult, din ce în ce mai profund, în problemele, încântările și caznele creatoare ale acestui univers de minuni al literaturii și artelor, spre

sînt mai numeroase încă și s-ar putea discuta mai amănunțit. Înfățișînd însă criteriile și principiile călăuzătoare mai importante, ajungem la acela care le cuprinde pe toate, spuse și implicate, și care reprezintă și angajamentul solemn al redacției și al colaboratorilor acestei noi *Românii literare*, purtînd pe frontispiciu numele scump și glorios al țării, ea își recunoaște limpede menirea supremă, aceea de a sluji cu toată dăruirea, cu toată însuflețirea patriotică, idealurile, vocațiile majore ale culturii românești.

„R L”

înaltele idealuri ale culturii umanismului socialist.

În fine, încă una din preocupările de seamă ale revistei, în sensul restabilirii, lărgirii, intensificării relațiilor, schimburilor cu culturile altor popoare, în sensul pătrunderii din ce în ce mai ample și mai marcate a valorilor românești în circuitul firesc și în ierarhiile libere ale culturii universale, nu e nici ea decît un reflex direct al unei vechi aspirații tradiționale a poporului nostru, de a întinde punți de prietenie și colaborare peste toate hotarele - și în primul rînd, firește, spre vecinii și prietenii noștri, țările socialiste surori - de a-și face auzit glasul în lume și de a asculta, cu demnitate, nestingherit și receptiv, toate glasurile lumii, aspirație pe care o exprimă, cu atîta fidelitate și strălucire, politica noastră externă de astăzi.

Desigur, sarcinile și răspunderile care revin revistei noastre sînt mai numeroase încă și s-ar putea discuta mai amănunțit. Înfățișînd însă criteriile și principiile călăuzătoare mai importante, spuse și implicate, și care reprezintă și angajamentul solemn al redacției și al colaboratorilor acestei noi *Românii literare*, purtînd pe frontispiciu numele scump și glorios al țării, ea își recunoaște limpede menirea supremă, aceea de a sluji cu toată dăruirea, cu toată însuflețirea patriotică, idealurile, vocațiile majore ale culturii românești, idealurile de libertate, progres și omenie ale României socialiste.

Citind articolul-program al revistei *România literară* din 8 februarie 1968 și articolul-program al revistei *România literară* din 10 octombrie 1968, remarcăm următoarele.

Întâi, articolul-program din 10 octombrie 1968 nu este altul, diferit în totalitate. Este articolul-program din 8 februarie 1968, modificat. Ce înseamnă aceasta? Din punctul nostru de vedere, înseamnă că încă din 8 febr. 1968 *România literară* era gata să existe (în toate sensurile!; director, colectiv redacțional, denumire, program, profil, conținut tipărit)! Aceasta înseamnă totodată că *România literară* nu se dorea a fi și nu fusese proiectată ca o transformare a *Gazetei literare* care, mai mult, în 8 februarie 1968 a apărut (nr. 6 din 1968), iar conținutul acesteia diferă de conținutul numărului 1 din 8 februarie 1968 al revistei *România literară*. Dacă ar fi fost doar un număr de probă al revistei *Gazeta literară* redenumită și transformată în *România literară*, atunci acest număr de probă ar fi putut cuprinde textele din numărul 6 din 8 februarie 1968 al *Gazetei literare*. Astfel, ne pronunțăm că numărul 1 din 8 februarie 1968 al revistei *România literară* nu a fost o încercare de a publica tot *Gazeta literară*, dar sub altă denumire și cu un alt articol-program. Acest număr era unul cu texte trimise spre a fi publicate în primul număr al revistei *România literară*, din februarie 1968, o revistă nouă, a cărei existență nu presupunea închiderea *Gazetei literare*.

Apoi, odată lămurită ideea că în februarie 1968, și, cel mai probabil, cu mai mult timp înainte, existența (proiectată) a revistei *România literară* era independentă de existența sau de sistarea *Gazetei literare*, trebuie să remarcăm completările și micile modificări aduse textului programului din 8 februarie 1968. Ele pot denota realitatea că numărul 1 din 8 februarie 1968 nu a trecut de cenzură și că redacția/conducerea a primit indicații pentru „adaptarea” corespunzătoare.

„Adaptarea” a durat până în octombrie 1968. Atât de mult, pentru că în aceste opt luni trebuie să se mai fi întâmplat ceva... Astfel, jocurile/strategiile literare (neînțelegerile dintre scriitori; de ex. E. Barbu – Z. Stancu; sabotările), jocurile/strategiile politice (Nicolae Ceaușescu nu era mulțumit de ce se petrecea la *Gazeta literară*; Nicolae Ceaușescu impune comunismul-naționalist) fac ca odată cu apariția revistei *România literară* (10 octombrie 1968, primul număr) să se oprească tipărirea *Gazetei literare* (3 octombrie 1968, ultimul număr). Din această „coincidență” lumea întreagă, mai ales la mai mult timp după acest moment, va crede că *România literară* din 1968 a fost *Gazeta literară*, îmbunătățită, continuatoarea acesteia.

Referindu-ne acum la „adaptarea” evidentă din comparația articolelor-program, observăm rapid că autorul textului din 8 februarie 1968 s-a străduit ca articolul-program să pară oarecum neutru din punct de vedere politic. Completările făcute în textul publicat pe 10 octombrie 1968 arată exact ceea ce i-a lipsit *României literare* din februarie 1968 pentru a-și începe/continua existența în acel moment. Utilizarea unor cuvinte/structuri de felul: „gândirea socialistă”, „partidul”, „Nicolae Ceaușescu”, „concepția marxist-leninistă despre lume”, „umanismul socialist”, „România socialistă”, „vîrstă social-politică”, „[revista *România literară* – n.n.] o oglindă fidelă a acestei noi vîrste a țării” și altele.

Apoi, în ambele articole-program sunt evidente: verbiajul amețitor, mulțimea clișeelelor, lungimea enervantă a frazelor, prezența limbajului de lemn, eclecticismul multor concepte etc. De exemplu: „reluăm acest titlu din mîini prestigioase”, „slujind prin penelile lor”, „firul major, acela care implică neîncetat perspectiva”, „același făgaș pe care umblă azi țara”, „moștenire care obligă”, „făurindu-și cu voință și chibzuială proprie noua ei istorie”, „sentimentul esențialmente solidar”, „ei nu se mulțumesc doar să-l oglindească și să-l laude, ci se simt datori să-l sprijine cu tot devotamentul și însuflețirea”, „zetrea de frumos și prestigiul cultural al țării”, „graiul de freamăt și taină” ș.a.m.d. Amîndouă vorbesc de un „făgaș pe care umblă azi țara”, despre „perspectiva militantă îndrăzneată, intransigentă a progresului”, de un „proces adînc, răscolitor, de renaștere națională”, despre „întronarea decisivă în spiritul principiilor directivelor de partid”...

În continuare, prezentăm **conținutul numărului 1 din 8 februarie 1968**.

Pagina a doua a numărului 1 din 8 februarie 1968, pe lângă continuarea articolului-program, conține rubrica *voci din public* și fragmente de jurnal: JURNAL DE POET – Ana Blandiana, „Anti-jurnal”.

În pagina 3, S. Damian publică un „Interviu cu acad. Zaharia Stancu”. Tot aici, găsim: „Oul fenomenal”, de Geo Bogza (poezie) și poemul „Da și nu”, de Eugen Jebeleanu.

Pagina 4 cuprinde: „EUGEN IONESCU INEDIT pagini dintr-un jurnal pierdut” (se continuă în pag. 5) și textul „...la <<sfîntul sava>>”, de Emanuel Vidrașcu (se referă la parcursul lui E. Ionescu; conține date biobibliografice; urmează fragmente de jurnal, cu o imagine-facsimil din jurnal, iar în partea de sus a paginilor 4 și 5 sunt inserate mai multe fotografii cu Eugen Ionescu).

Pagina 6: art. „Încotro merge proza?”, de G. Dimisianu; rubrica *RELIEF* (conține informații diverse despre literatură, reviste, evenimente

literare) și *CRONICĂ ELEMENTARĂ* – „Mai sînt 32 de cuvinte”, de Ștefan Bănulescu.

În pagina următoare sunt publicate imaginile: „Peisaj din Cassis” și „Interior de pădure”, de Lucian Grigorescu; respectiv textele: PERIPLU – „Voi, criticii...”, de Dumitru Micu; „Fereastra”, de Nina Cassian; POSTUME – „Inscripții – Pe o cobză – Pe o carte”, de Tudor Arghezi, „Oracole”, de Lucian Blaga.

Pagina 8 este rezervată cronicii, criticii literare: *CRONICA IDEILOR LITERARE* – „Lectura fecundă”, de Adrian Marino (în stînga paginii); „Urmuz și numele proprii”, de Sașa Pană (în dreapta); În loc de *CRONICĂ LITERARĂ* – „Ce este cronica literară”, de Eugen Simion (în partea de jos a paginii).

Pagina 9 continuă cronica literară a lui E. Simion (tot în partea de jos); iar în partea de sus a paginii sunt așezate simetric scrierile: „Munca amintirii”, de Radu Popescu (în stînga) și „Triumful lui Iona”, de Nicolae Manolescu (în partea dreaptă). Între cele două - fotografia „Zbor” (sculptură), de Ovidiu Maitec.

În pagina 10, RECENZII: „*Cheile somnului*, RADU BOUREANU”, de Valeriu Cristea; „*În cântarea Isoldei*, AL. I. ȘTEFĂNESCU”, de Dumitru Solomon; „*Astă-seară asasinul va fi arestat*, REMUS LUCA”, de Magdalena Popescu; „*Dincolo de cuvinte*, MIHAIL CRAMA”, de I. Cordon; „*Sub lumina verii*, ANIȘOARA ODEANU”, de I. Cordon. Nu putem să nu observăm că toate cărțile recenzate au fost publicate în anul 1967! Pe toată marginea din dreapta a paginii zece – informații foarte folositoare și foarte interesante, grupate cu titlurile: *Cărți noi*; *Cronica librăriei*; *Anticariat*.

Pe pagina 11 regăsim o ARHIVĂ SENTIMENTALĂ – „Autarhie literară”, de Paul Anghel, o fotografie realizată de arh. Paula Petre, „Potlogi – detaliu de pridvor” și un... ORIZONT ȘTIINȚIFIC – „Mesajul telepatic”, de Dr. Octavian Udriște. În partea de jos a paginii, NOTE – informații diverse, interne și externe.

Pagina 12 este dedicată poeziei: „Veghe”, de Miron Radu Paraschivescu; „Poate mi-a obosit...”, de Dimitrie Stelaru; „Motiv”, de Ion Horea; „Vin diligențe”, de Gheorghe Tomozei; „Care pădure?”, de Ben. Corlaci; „Ciclul”, de Maria Banuș; „În dreptul cifrei șapte”, de Nichita Stănescu; „Ardere”, de Ștefan Augustin Doinaș; „Din toate rădăcinile”, de Ion Brad; „Străinul”, de Marin Sorescu; „Drumurile”, de Romulus Vulpescu. Alăturat poemelor se află un desen de Tașcu Gheorghiu.

Pagina 13: „*Îngerii cu zîmbet fals...*”, nuvelă de Nicolae Breban; se continuă pe paginile 14 și 15; textul înglobează desene de Mihai Sânzianu.

În pagina 15 sunt deschise FERESTRE: „Scrisoare din Marbach. Siluete”, de Petre Stoica și sunt deschise atlase - ATLAS LIRIC (urmează diferite poeme din literatura străină, traduse de Ion Caraion). ATLAS LIRIC – ORAȘE: André Frénaud - PARIS; Ezra Pound - NEW YORK; William Blake – LONDRA; Valery Larbaud – STOCKHOLM. În partea de jos a aceleiași pagini găsim rubrica PREZENȚE ROMÂNEȘTI (care se referă la literatura română și la scriitorii români în despre care s-a scris în presa străină).

În pagina 17 primează revistele: REVISTA REVISTELOR (un catalog al revistelor publicate; comentariile se referă în principal la cărțile străine). În dreapta paginii – CARTEA STRĂINĂ. Scriu: Mariana Șora despre „*Die Tür in Fenster* (Ușa în fereastră)”, de Peter von Tramin; Ov. S. Crohmălniceanu despre „*Über das Volksvermögen* (Despre tezaurul folcloric)” și despre „*Six problèmes pour Don Isidro Parodi* (Șase probleme pentru Don Isidro Parodi)”, de Jorge Luis Borges et A. Bioy Casares.

Din pagina 18 a revistei, cititorul află diferite informații despre TEATRU, oferite de Omicron. Găsim, totodată, fotografia „schiță de decor”, de Dan Nemțeanu și textul denumit „Din carnetul unui cronicar dramatic. Megalomanii regizorale”, de N. Carandino.

Asemeni paginii 18, pagina 19 conține atât texte, cât și imagini: „Luchian și portretul lui Eminescu”, de Th. Enescu; ARTE PLASTICE – „Carnet de amator”, de Horia Stancu; Foto – „Moș Nicolae Cobzarul”, de Luchian (mijloc, jos); „Culori, Ateliere” (prezintă informații relevante pentru domeniul arte plastice; stg., dr. – jos). Pagina 20 poate purta denumirea CINEMA. Conține textele: „*Billy Mincinosul-1. Cronică*” – D. I. Suchianu; „*Billy Mincinosul-2. Contracronică*” – Tea Preda; „O sugestie...” (sub aceasta, fotografii/imagini din filmul *Billy Mincinosul*); „Secvențe” (informații despre diverse piese de teatru); „Ecouri” (în marginea din dreapta, conține, de asemenea, aspecte semnificative din/pentru lumea teatrului).

Pagina 21 îi revine muzicii. MUZICĂ: „Muzica și cuvintele”, de Sever Tipei; „Interviu cu Aurel Stroe”, de Gh. Ambrozie; „Puțină sare”, semnează Polifem; „Prolog la fantezia undelor”, semnat de Pygmalion (art. despre radio-tv).

ATELIER-ul LITERAR este publicat în pagina 22. La fel și POȘTA REDACȚIEI (semnată de P. Oștașu; nu știm cine era „Poștașu”...) și CONDEIE NOI (conține poeme de: Teodor Vasilache, George Mareș, Florentina Vrancea, Vasile Andronache, Doina Uricariu, Manuela Tănăsescu). Această pagină se încheie cu rubrica CENACLU.

Pagina 23 conține un „Interviu în vorbe și imagini cu CIK DAMADIAN. Interviu realizat de trimisul nostru special: REP”. Pentru că ni

„Numărul 1 din 8 februarie 1968 al revistei *România Literară*”, *Astra Salvensis*, X (2022), no. 20, p. 71-84.

se pare relevant pentru comparația pe care o facem, am inserat aici două fotografii care reproduc acest interviu din vorbe și imagini.

La aceeași pagină, găsim și: „Pescuitorul de perle”, Polip; „Mini-fabule”, Mircea Pavelescu; „Avancronică”, Neagu Rădulescu; „Epigrame”, Arcaș; „Cronică rimată. Analize literare”, Constantin Adam. Ultima pagină, pagina 24 oferea cititorilor: un *CARNET EXTERN*, de Francis Păcurariu; o rubrică *Sport* („De început”, de Fănuș Neagu) și „Flori de stil” (rebus, de Tudor Mușatescu).

Tot pe ultima pagină se află și caseta redacțională, foarte importantă pentru lămuririle pe care încercăm să le găsim și să le aducem.

ROMÂNIA LITERARĂ

Săptămînal de literatură și artă

Editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

Director: acad. – ZAHARIA STANCU

COLECTIVUL REDACȚIONAL:

Alte informații identificăm pe marginea de jos a ultimei pagini (pagina 24): **REDACȚIA București – B-dul Ana Ipătescu 15, Telefon: 12.94.44; 11.39.36; 12.74.26. ADMINISTRAȚIA: Șos. Kiseleff, nr. 10 Telefon: 18.33.99. ABONAMENTE 3 luni 26 lei; 6 luni 52 lei; 1 an 104 lei. Tiparul: întreprinderea Tipografică „Informația”, str. Brezoianu nr. 23-25**

Până aici însă câteva sunt aspectele remarcabile: lipsa articolelor politice, ieșirea din tiparul *Gazetei literare*, libertatea numărului/încercarea de desprindere din corsetul ideologic. Considerăm totuși că *România literară* din 8 februarie 1968 nu a fost cenzurată pentru ceea ce conținea, ci pentru ceea ce nu conținea!

Revista abordează subiecte din aproape toate artele: literatură (proză, poezie, critică literară), muzică, teatru, cinema și chiar din științe. Semnează foarte multe nume. Unele cunoscute, altele afirmate ulterior, altele rămase anonime. Remarcăm deschiderea spre Occidentul blamat de regimul politic totalitar (lirică și traduceri din literatura străină). Sunt inserate informații foarte utile pentru cititori. Ilustrațiile/fotografiile sunt interesante și valoroase. Ni se pare foarte lăudabilă prezența scrierilor lui Eugen Ionescu (texte inedite, pagini de jurnal). În plus, revista se evidențiază și prin abundența recenziilor, prin interviuri, prin literatura umoristică, prin rubrica de sport și prin rubrica de varietăți (jocuri, rebusuri). Alte rubrici care ne atrag atenția sunt *Atlas liric și Scriitori români în presa străină* (occidentală). Mai observăm spațiile generoase acordate romancierului Nicolae Breban și tânărului critic Eugen Simion.

Așa cum opinam la început, considerăm că toate datele, foarte multe dintre ele inedite, prezentate în acest studiu sunt de mare importanță atât pentru istoria revistei *România literară*, cât și pentru istoria literară în general. Toate deducțiile, toate analizele și multe alte date vor putea fi citite în monografia *Istoria României literare*, care urmează să fie publicată la Editura Cartea Românească. Volumul a fost desemnat câștigător, în septembrie 2021, la concursul de volume în manuscris pentru tinerii scriitori, organizat de Uniunea Scriitorilor din România.

BIBLIOGRAFIE:

Gazeta literară, nr. 6, 8 februarie 1968

România literară, nr. 1, 8 februarie 1968

România literară, nr. 1, 10 octombrie 1968

***P.C.R. și intelectualii în primii ani ai regimului Ceaușescu (1965-1972), ediție de documente elaborată de Alina Pavelescu și Laura Dumitru, Arhivele Naționale ale României, București, 2007

I. Hangiu, *Dicționarul presei literare românești 1790-1990*, ediția a II-a revizuită și completată, editura Fundației Culturale Române, București, 1996

Luminița Marcu, *O revistă culturală în comunism. Gazeta literară 1954-1968*, Editura Cartea Românească, București, 2014

Andreea Teliban, *Fantoma „României literare”*, în *Trenul nostru* (revistă online), 31 octombrie 2018; <https://trenulnostru.ro/literatura/fantoma-romaniei-literare/> - accesat 23 aprilie 2020

„Numărul 1 din 8 februarie 1968 al revistei *România Literară*”, *Astra Salvensis*, X (2022),
no. 20, p. 71-84.